

SOCIÁLNÍ DIMENZE EVROPSKÉ INTEGRACE A POLITICKÁ LEGITIMITA EU

Martin Potůček

<http://www.martinpotucek.cz>

Centrum pro sociální a ekonomické
strategie FSV UK Praha

<http://www.ceses.cuni.cz>

Dva politické koncepty evropské integrace

„Existují tlaky na větší liberalismus i na silnější intervenční úlohu, a není jasné, kam se ručička vah vychýlí v budoucnu.“ (Taylor-Gooby 2003) **První postoj** chápe evropský projekt v zásadě jako neregulační; **ten druhý** pohlíží na tržní integraci jako na první krok v procesu výstavby institucí na evropské úrovni: **od unie monetární k unii fiskální - a od ní k unii politické.** (Rodrigues 2013)

Nástroje EU v sociální oblasti

- Regulace prostřednictvím evropského práva
- Politika fiskální redistribuce
- Regulace prostřednictvím jurisdikce Evropského soudního dvora.
- Prostřednictvím “měkkého práva”, koordinací mezi členskými státy
- Prostřednictvím sociálního dialogu

Působnost EU v sociální oblasti

- Evropská unie nevyžaduje konkrétní podmínky či „pevné zákony“ ve věci sociální politiky
- Evropská unie neuplatňuje žádný univerzální „model“ nebo „šablonu“ vztahující se na systémy sociální péče členských zemí
- Evropská komise má k dispozici jen málo nástrojů koordinace národních sociálních politik

V politickém diskursu o sociální dimenzi evropské integrace se přesto často objevuje pojem **Evropský sociální model (ESM)**. Co je to?

Dvě interpretace:

1. Historické *acquis communautaire*, charakterizované specifickými společnými instituty, hodnotami a výsledky
2. Politický projekt, zaměřený na řešení společných problémů a mířící k výraznému nadnárodnímu modelu včetně společných cílů, pravidel, norem a určité míry nadnárodní soudržnosti

Faktický stav: „*V sociálních opatřeních Evropské unie není obsažen ani minimalistický Evropský sociální model.*“ (Goetschy 2006)

Kde se nacházíme?

Národní sociální státy jsou vystaveny stupňujícímu se tlaku ekonomické globalizace, proti němuž jsou jednotlivé národní politické reprezentace stále bezmocnější. A Evropská unie dosud nenalezla účinný nástroj, který by fungoval jako protiváha trhu v sociální oblasti tak, jak tomu bylo ve zlatém věku národních sociálních států v 60. a 70. letech minulého století. **Jen chatrně regulovaný globální trh válčuje (v různé míře) nejen národní státy, ale i samotnou Evropskou unií.**

Politická legitimita na národní i na evropské úrovni je ohrožena

Na národní úrovni byla a je legitimita demokratického kapitalismu zajišťována institucemi sociálního státu. Ten ovšem v této roli stále více selhává. Negativním sociálním důsledkům globální krize však neumí zabránit ani Evropská unie. Některými svými opatřeními a doporučeními ve fiskální oblasti je dále prohlubuje. V očích evropských občanů je tak ohrožena samotná politická legitimita Evropské unie.

Dvě možná vyústění krize legitimacy EU

1. Výrazné posílení ingerence Evropské unie v sociální oblasti tak, aby byla schopna tvořit a realizovat společnou evropskou sociální politiku – uplatnit výše zmíněný **politický projekt Evropského sociálního modelu**.
2. Eroze již dosaženého stupně hodnotového, institucionálního a hospodářského stupně evropské integrace.

Jak posílit ingerenci EU v sociální oblasti?

Nástroje:

- Evropská ústava, *acquis communautaire*
- Fiskální nástroje – přerozdělování

Produkty:

- Minimální příjem (Van Parijs 2000, Atkinson 2004, 2009)
- Garance univerzálního poskytování veřejných sociálních služeb

Klíčový problém: zajištění zaměstnanosti

Děkuji za pozornost!

<http://www.martinpotucek.cz>

Prameny:

Atkinson, Anthony B. (2004) [Could the open method of co-ordination lead to a basic income for Europe?](#) In: Cantillon, Bea and Vandamme, Jacques, (eds.) *The open method of coordination and minimum income protection in Europe*. Leuven, Acco.

Atkinson, Anthony B. (2009) *The EU and social inclusion: facing the challenges*. 2nd edition. Bristol, Policy Press.

Goetschy, J. (2006) Taking Stock of Social Europe: is there such a thing as a community social model? In: Jepsen, M. – Serrano, A. (eds.) *Unwrapping the European social model*, Bristol, Policy Press, pp. 47-72.

Rodrigues, M. J. (2013) *For a Genuine Economic and Monetary Union – lessons from the international experience*. Paper, Institute of European Studies. Brusel: Université Libre.

Taylor-Gooby, P. (2003) *Open Markets versus Welfare Citizenship: conflicting approaches to policy convergence in Europe*. *Social Policy and Administration*, 37, No. 6, pp. 539-554.

Van Parijs, Philippe. *Basic income: a simple and powerful idea for the 21st century*. Paper, VIIIth International Congress of Basic Income European Network, Berlin 2000.